

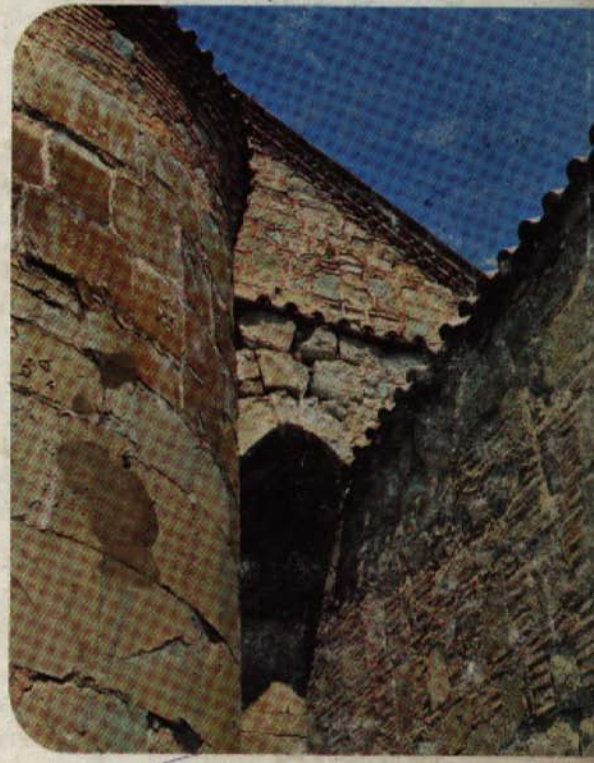
1933-2000
ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԵՐԵՎԱՆԻ

2
2

პართული ზურთთმეტაღვრები კეგლები

ПАМЯТНИКИ
ГРУЗИНСКОГО
ЗОДЧЕСТВА

MONUMENTS
OF GEORGIAN
ARCHITECTURE

ხატიხი
ხატიხი
სკოლი
სკოლი

სამართვლოს სანიზორგანო სააგენტო

ИНФОРМАЦИОННОЕ АГЕНТСТВО ГРУЗИИ

GEORGIAN INFORMATION AGENCY

თბილისი 1976

საქართველო — საბჭოთა კავშირის ერთ-ერთი რესპუბლიკა — მდებარეობს შავი ზღვის აღმოსავლეთ სანაპიროზე. ჩრდილოეთით მას საზღვრავს კავკასიონის ქედი, სამხრეთით — სომხეთის სსრ და თურქეთი, აღმოსავლეთით — აზერბაიჯანის სსრ. საქართველოს ბუნება გამოირჩევა იშვიათი მრავალფეროვნებითა და სილამაზით.

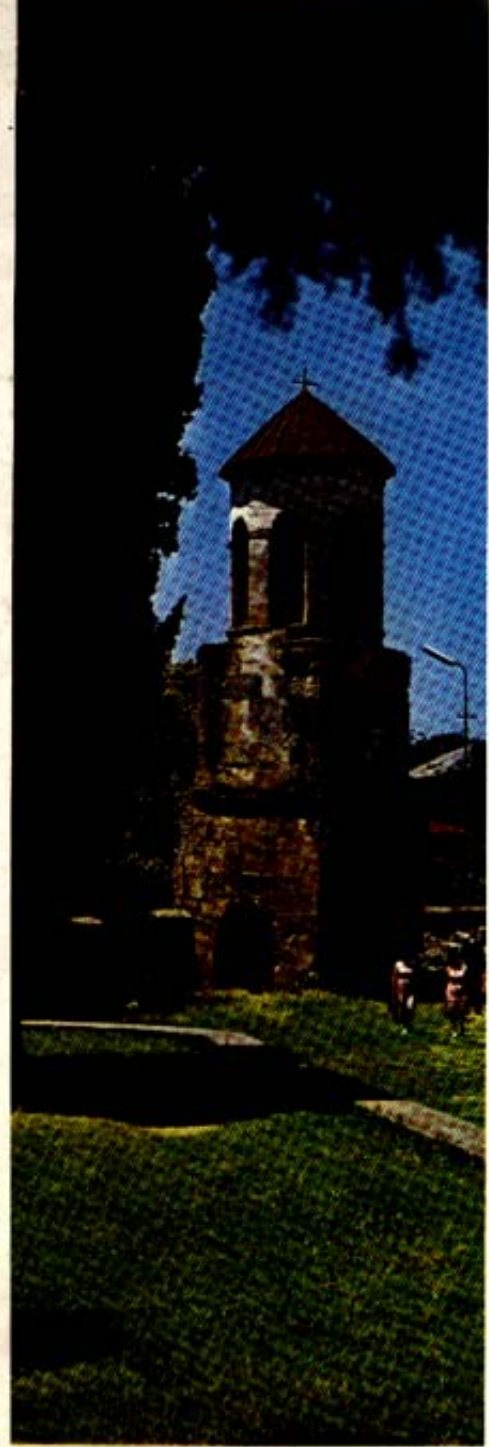
საქართველოს მიწა-წყალზე ადამიანის საქმიანობის პირველი კვალი პალეოლითის ხანას მიეკუთვნება. საუკუნეთა მანძილზე ქართველმა ხალხმა მდიდარი, მკაფიო ეროვნული თავისებურებების მქონე, ხელოვნება შექმნა.

განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს ქართულ მხატვრულ შემოქმედებაში ხუროთმოძღვრებას. ხელოვნების ამ დარგში საქართველომ დიდ მხატვრულ სიმწიფეს მიაღწია. დარჩენილია უამრავი სხვადასხვა ძეგლი — ციხე-სიმაგრეები, ტაძრები, სახსლეებისა და სამეურნეო ნაგებობათა ნანგრევები, რომლებიც მკვერმეტყველოურად მოგვითხრობენ ქვეყნისა და ხალხის ცხოვრების ამბავს.

ძველი ქართული ხუროთმოძღვრების განვითარება მოიცავს დროის დიდ მონაკვეთს — რამდენიმე ათას წელს. ამ დიდ გზაზე ქართული არქიტექტურა, რომელიც არასოდეს არ კარგავდა კავშირს ხალხურ შემოქმედებასთან, ისახავდა და წყვეტდა რთულ მხატვრულ-სამშენებლო ამოცანებს. მას მუდმივი ცხოველყოფილი ურთიერთობა ჰქონდა, განსაკუთრებით შუა საუკუნეების მანძილზე, დასავლეთისა და მახლობელი აღმოსავლეთის სხვა კულტურულ ხალხთა არქიტექტურასთან.

ქართულმა არქიტექტურამ მრავალი დიარსშესანიშნავი, სრულიად თავისებური ნაწარმოებით გაამდიდრა მსოფლიო ხელოვნების საგანძური და საპატიო ადგილი დაიმკვიდრა ხუროთმოძღვრების ისტორიაში.

საქართველოში გადარჩენილი უძველესი ნიმუშები სამშენებლო ხელოვნებისა — წინა-კლასობრივი საზოგადოების ხანით თარიღდება. დარჩენილია უმარტივესი საცხოვრებლების ნაშთები **ყარაღინო**

ლი სამარხები, სხვადასხვა სახეობის მეგალითური ნაგებობანი, რომლებიც ძველი წელთაღრიცხვის V-11 ათასწლეულებს მიეკუთვნება.

ძველი წელთაღრიცხვის 1 ათასწლეულის მეორე ნახევარს, ე. ი. იმ ხანას, როდესაც საქართველოს ტერიტორიაზე შეიქმნა პირველი სახელმწიფოები — იბერია და კოლხეთი — მიეკუთვნება მთელი არქიტექტურული კომპლექსები, რომლებიც მოწმობს ხუროთმოძღვრული განვითარების მაღალ დონეს. თუ წინაფეოდალური ხანისათვის, მიუხედავად მრავალი აღმოჩენისა, დღესდღეობით მაინც ქრონოლოგიურად ერთმანეთს დაშორებული და შედარებით ცუდად შენახული ძეგლები გვაქვს, ჩვენი წელთაღრიცხვის IV საუკუნიდან მოყოლებული XIX-მდე ჩვენ შეგვიძლია თვალი გავადევნით ევოლუციის უწყვეტ სურათს რამდენიმე ათასი გადარჩენილი ძეგლის მიხედვით. დროის ეს მონაკვეთი იყოფა რამდენიმე ძირითად ეტაპად, რომლებიც დაკავშირებულია საქართველოს პოლიტიკურ, სოციალურ-ეკონომიურსა და კულტურულ განვითარებასთან. ყოველი ეტაპის დამახასიათებელია ხუროთმოძღვრების ჩამოყალიბებული სტილისტიკური ნიშნები, რომლებიც განსაკუთრებით მკაფიოდ საკულტო არქიტექტურის ძეგლებში იჩენს თავს.

ამ ალბომში წარმოდგენილია ქართული ხუროთმოძღვრების ნიმუშები, დაწყებული ძველი და ახალი წელთაღრიცხვების მიჯნიდან, უმეტესად კი V—XVII საუკუნეთა ძეგლები.

ქართული არქიტექტურის გაცნობა დიდ სიხარულს მიანიჭებს მშვენიერების ყველა თავყვანისმცემელს და, ამავე დროს, გაამდიდრებს მის ცოდნას ხელოვნების ისტორიის დარგში.

Грузия — одна из 15 республик Советского Союза, расположена на восточном побережье Черного моря, с севера она ограничена Кавказским хребтом, на юге граничит с Арменией и Турцией, с востока — Азербайджаном. Грузия славится исключительной красотой, разнообразием и богатством природы.

Первые следы деятельности человека на территории Грузии восходят к эпохе палеолита.

В богатом наследии древнегрузинской культуры архитектура занимает видное место, являясь одной из тех отраслей искусства, в которых грузинский народ достиг наибольшей художественной зрелости. На небольшой территории Грузии насчитывается огромное количество разнообразных памятников — крепостей, храмов, развалин дворцовых и хозяйственных сооружений, — проливающих свет на историю жизни создавшего их народа.

Развитие древнегрузинского зодчества охватывает огромный отрезок времени — две тысячи с лишним лет, не считая еще более ранних памятников, относящихся к доклассовому обществу. На этом долгом пути грузинская архитектура, никогда не терявшая связи с живым источником народного творчества, ставила и решала сложные художественно-строительные задачи и не раз достигала вершин строительного искусства. Развиваясь в постоянной взаимосвязи с архитектурой других культурных народов средневекового Запада и Переднего Востока, грузинская архитектура выработала отчетливо выраженную национальную самобытность и пронесла ее сквозь века, сохранив до наших дней художественное богатство и разнообразие. Обогатив сокровищницу мирового искусства многими первоклассными произведениями, грузинская архитектура заняла почетное место в истории мировой архитектуры.

Древнейшие уцелевшие образцы

строительного искусства в Грузии относятся к доклассовому обществу (V—IV тысячелетия до н.э.). Во многих районах республики сохранились мегалитические сооружения, курганные погребения, свидетельствующие о древних корнях строительного искусства грузинского народа.

Со второй половины первого тысячелетия до н.э. — со времени первых рабовладельческих государственных образований на территории Грузии: Иберии и Колхиды — сохранились архитектурные комплексы, говорящие о высоком уровне грузинского зодчества. Если по хронологически разрозненным древнейшим памятникам дофеодальной эпохи трудно проследить за развитием строительного искусства, то с IV—V веков, множество сохранившихся памятников дает полную картину эволюции грузинского зодчества вплоть до XIX столетия. Этот огромный отрезок времени делится на несколько основных этапов, связанных с политическим, экономическим и культурным развитием страны.

Разбросанные по всей территории Грузии — у подножий суровых Кавказских гор, в золотистых долинах Черноморского побережья, живописных лесистых ущельях шумных рек, гордо возвышаются памятники — каменная летопись истории грузинского народа.

В этом альбоме представлены образцы грузинского зодчества, начиная с перелома старого и нового летоисчисления, главным же образом, памятники V—XVIII веков.

Знакомство с грузинской архитектурой доставит много радости каждому любителю прекрасного, значительно обогатив в то же время его познания в области истории искусств.

Georgia, one of fifteen republics of the Soviet Union, is situated on the eastern coast of the Black Sea. In the north it is bounded by the Main Caucasian Range, in the south by Armenia and Turkey, in the east by Azerbaijan. Georgia is famous for the unique beauty and luxuriance of her nature.

First traces of man's activities on Georgia's territory go back to the paleolithic age.

Architecture has always been a leading branch of Georgian culture in which the Georgian people have achieved a high degree of artistic maturity.

On the small territory of the country there have preserved a great number of architectural monuments — fortresses, churches, communal buildings, ruins of palaces which give the evidence to the rich historical past of the Georgian people. Georgian architecture has undergone a long evolution — over two millennia, let alone the earlier monuments of the preclass society.

Georgian builders inspired by local popular traditions tackled successfully all the difficult problems they were faced with in the long course of development of architecture. Maintaining lively contacts with the building traditions of the civilized peoples of the Medieval West and Front Asia, Georgian architecture nevertheless elaborated distinct national traits, carried them through the centuries and brought to our days their artistic richness and diversity.

Having vastly contributed to the treasury of the world's culture, Georgian architecture holds a distinguished position in the history of the world's building art.

Georgia's oldest specimens of architecture date from the preclass society, namely from the fifth-fourth millennia B. C. In many parts of the republic there have remained megalithic structures, burial mounds that testify to the ancient roots of Georgian building art.

The architectural complexes, coming down to us from the second half of the first millenium, B. C., i.e. from the times of the first slave-

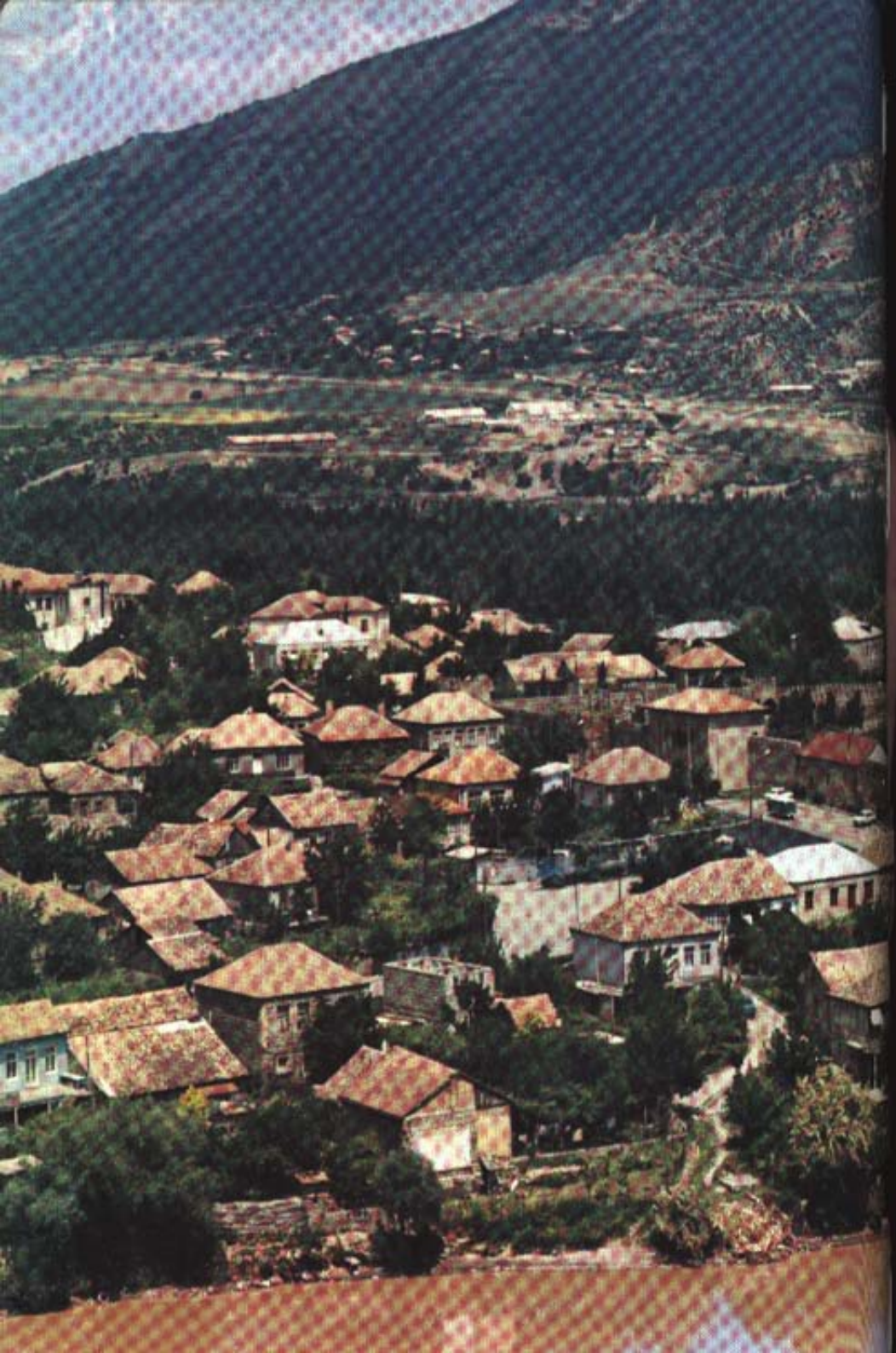

owning states of Iberia and Colchis, demonstrate a high level of building art. It is difficult to trace development of architecture through chronologically separated antique monuments of the prefeudal period, but a lot of monuments surviving from the fourth and fifth centuries give a complete picture of the evolution of Georgian building art up to the nineteenth century. The long period of time is divided into several historical stages connected with the country's political, economic and cultural development.

Scattered all over the country, the monuments tower majestically at the foot of the stern Caucasian mountains, in golden valleys of the Black Sea Coast, in picturesque wooded glens of tumultuous rivers like stone annals of the people's history.

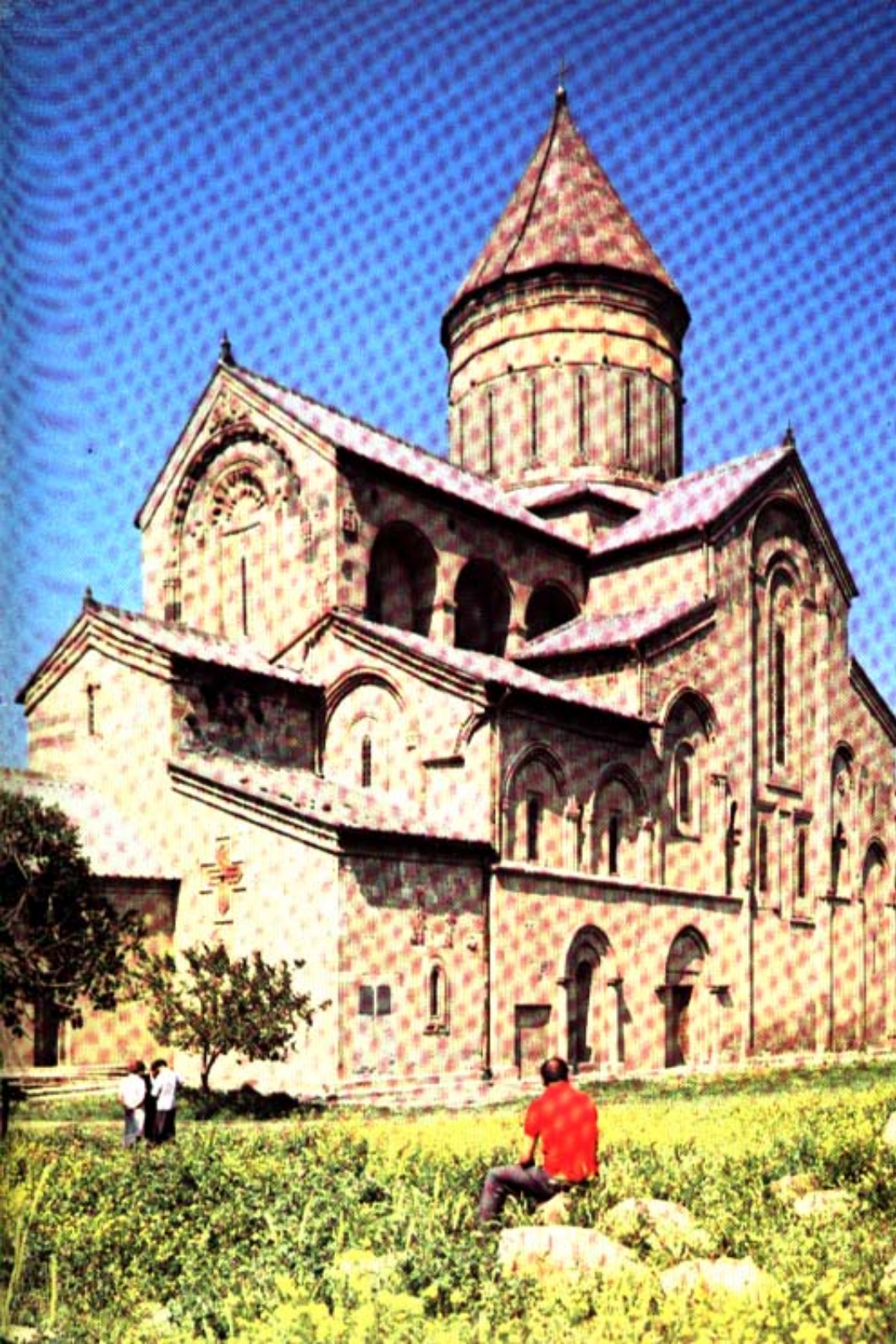
The album shows some relics of Georgian architecture dating from the very beginning of our epoch but mostly monuments of the fifth-eighteenth centuries.

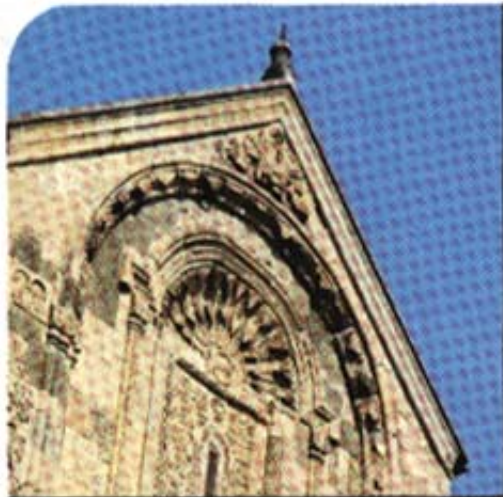
Acquaintance with Georgian architecture will give much pleasure to the lover of antiquity and will contribute to his knowledge of the history of arts.

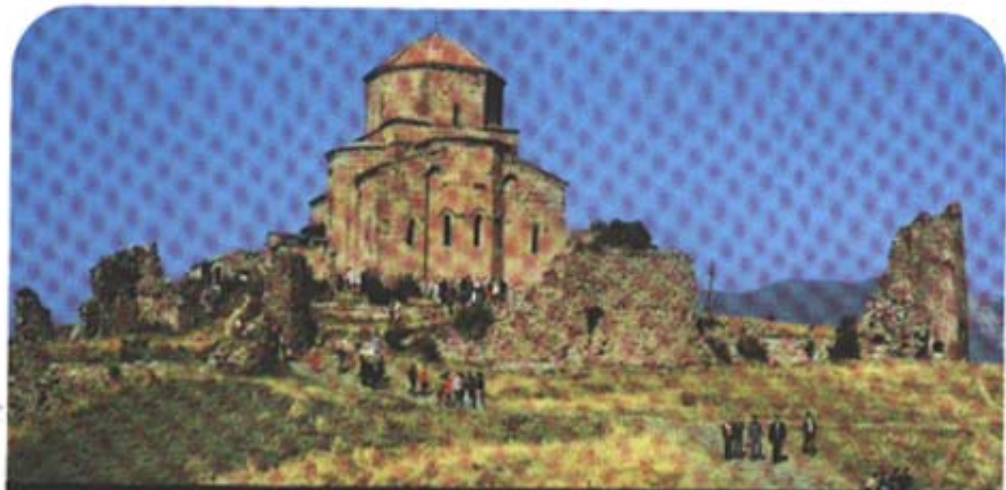
მუხრანის
მუხრანის
მუხრანის

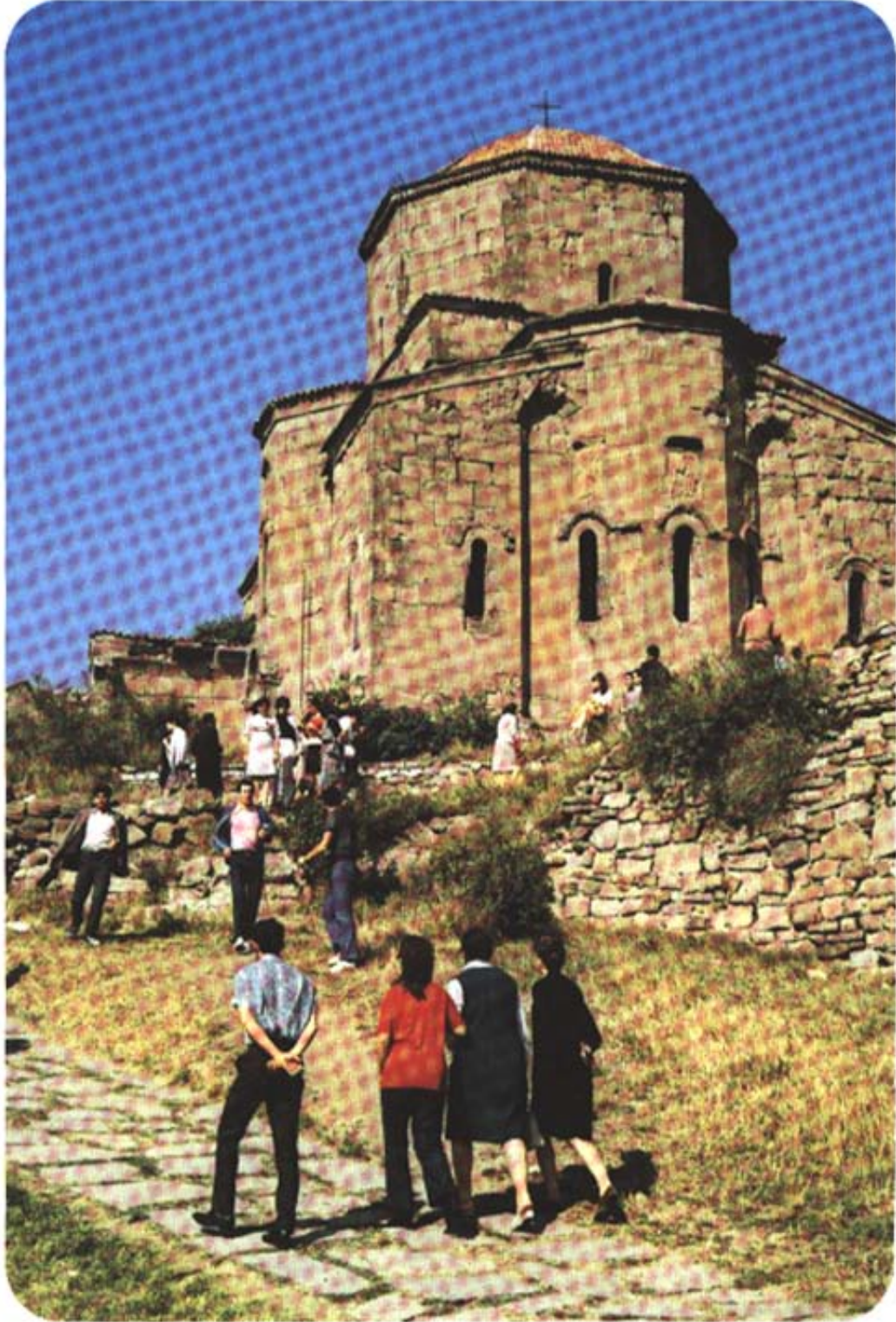

სვეტიცხოველი
СВЕТИЦХОВЕЛИ
SVETITSKHOVELI

Իջևան
Джвари
Ivari

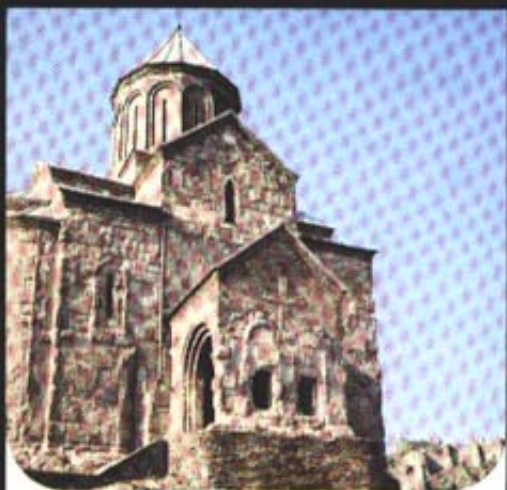

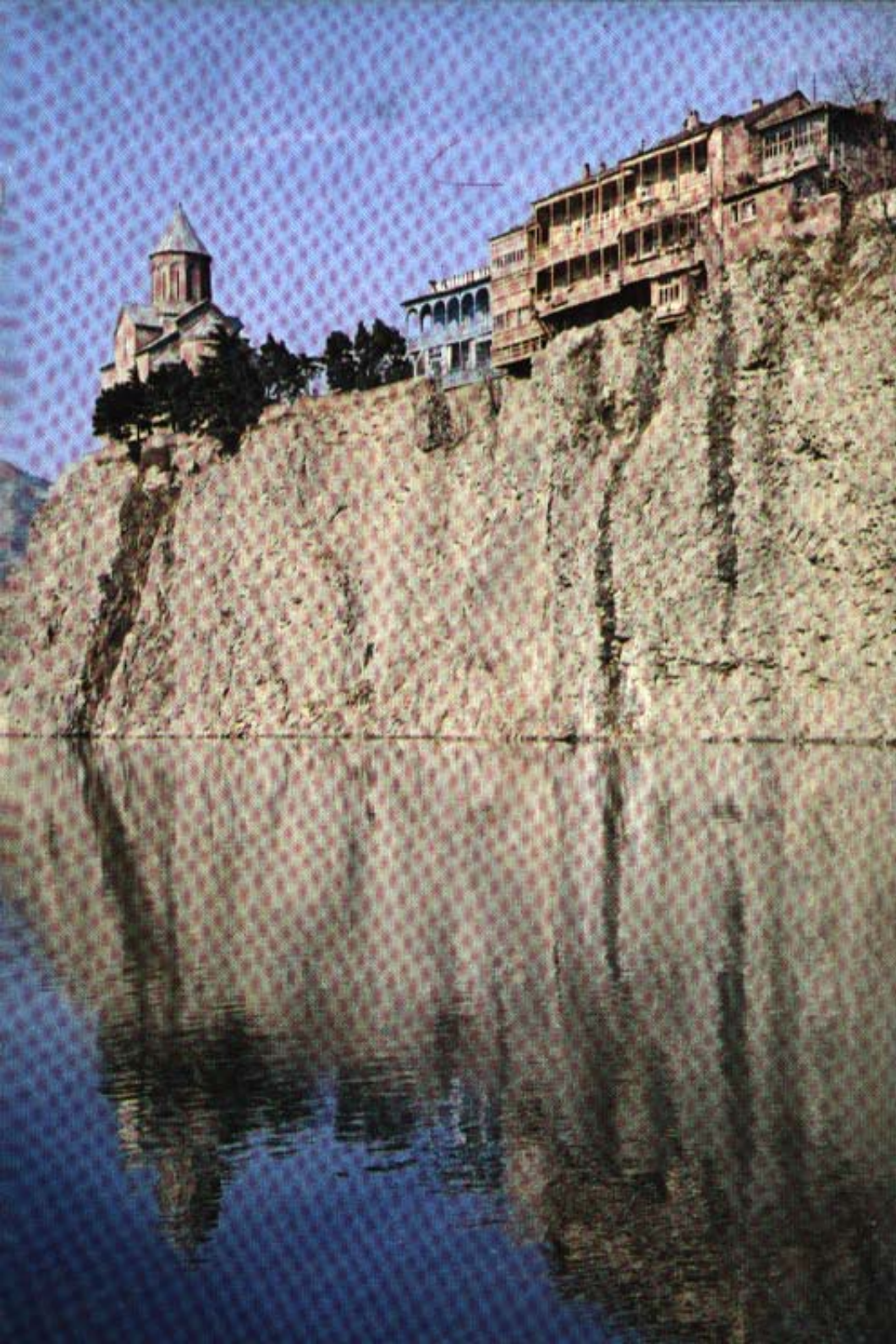
მთაწმინდა
Мтацმინდა
Mtatsminda

ქვაშეთი
Квашети
Kvashveti

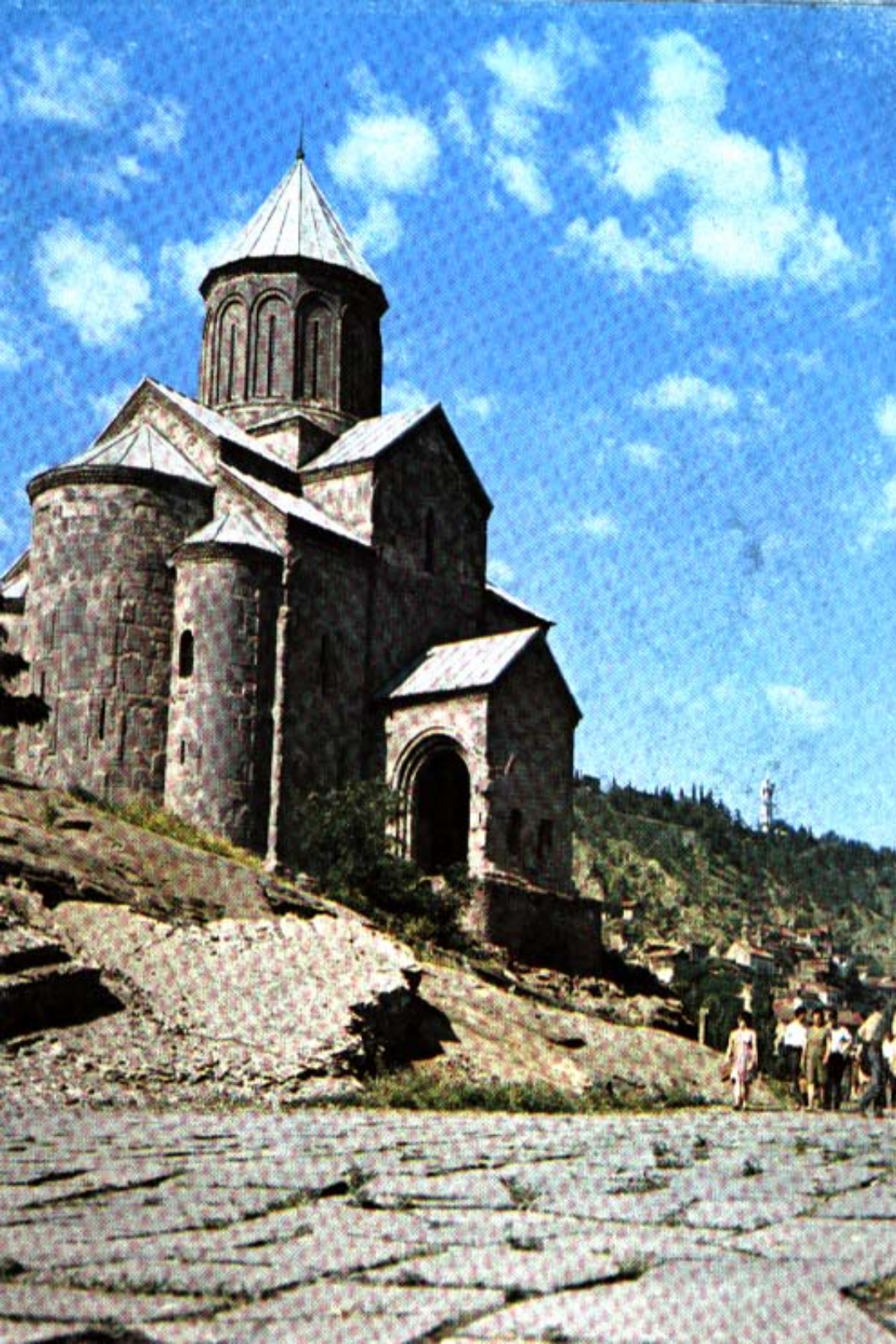

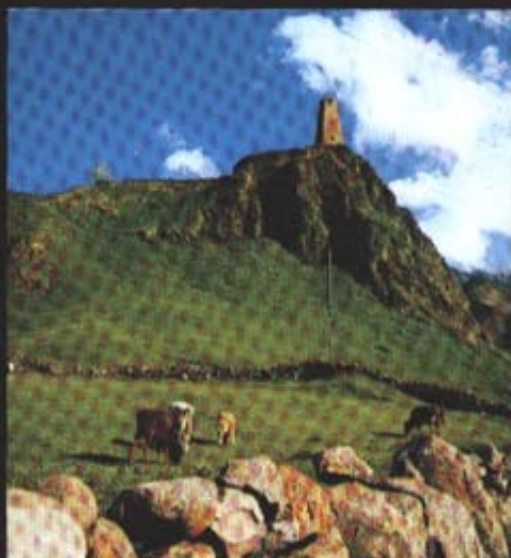
Քոճճի
Metekhi
Metekhi

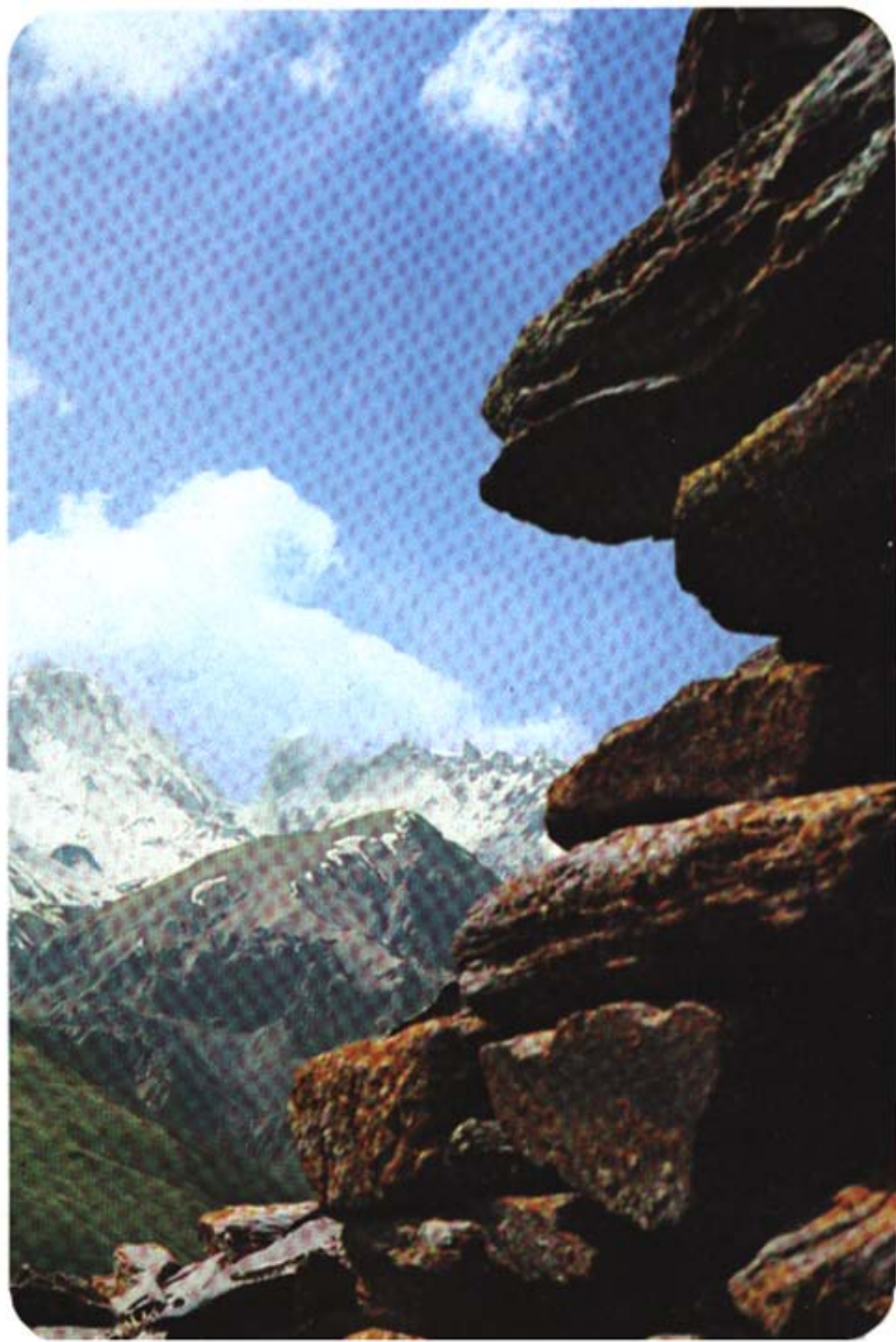

Յօժօժ
Merexi
Metekhi

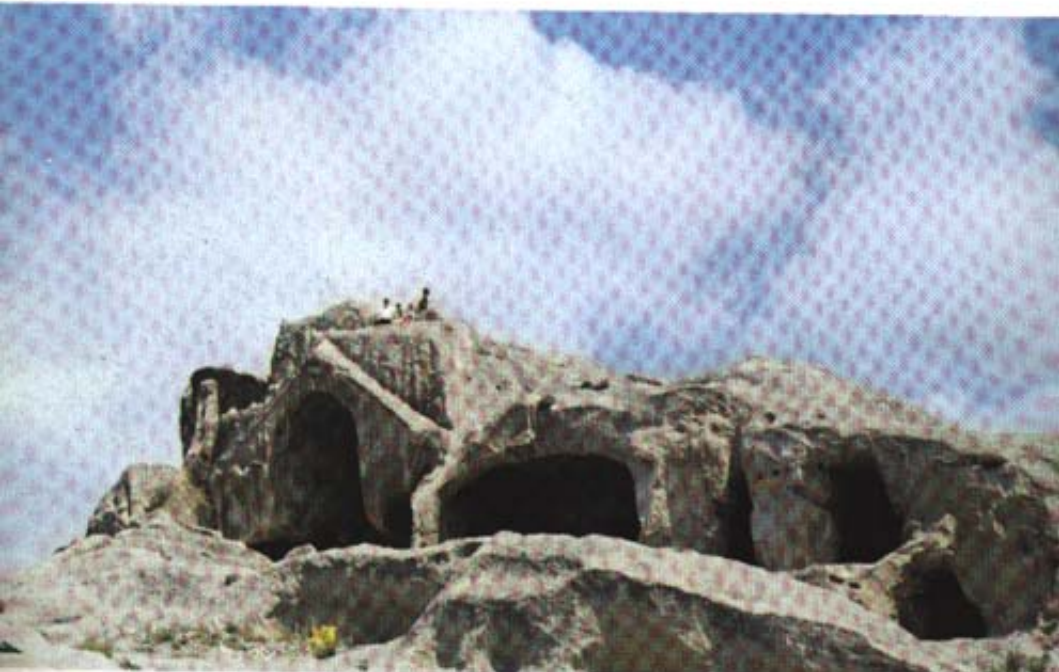

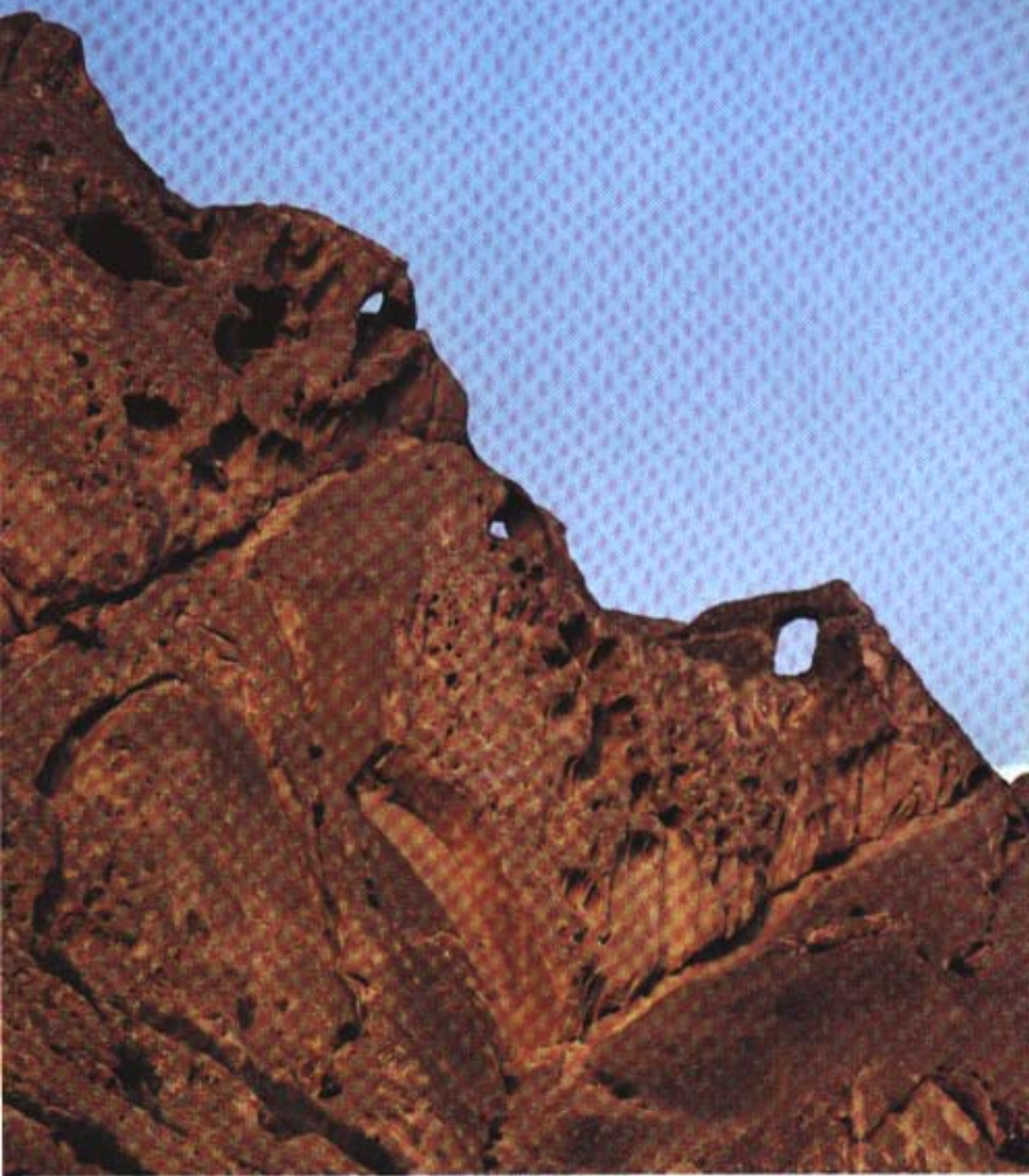
საქართველოს სამხედრო გზა
Военно-Грузинская дорога
Georgian Military Road

ՖԵՐԻՍՏԻԿԻ ԵՐԿ
Бебристияхе
Bebristsikhe

უფლისციხე
Уфлицихе
Uplistsikhe